

ПАРЛАМЕНТ

Артыкъ тинтилууден - шарт болушлукъга

КЪМР-ни Парламентинде «Къырал эм муниципал контрольну (надзорну) кезиунде юридический организацияны бла энци предпринимательни эркинликлерин къоруулауу юсюнден» Федерал закон Къабарты-Малкъарда къалай толтурууланы ксарлагъанды. Бизнесе, артыкъда магъналы тема сюзолген «Тегерек столъга» сейирлер болган битеу органданы келечилери да чакырылганды.

Экономика, инвестиция эм предпринимательство жаны бла компетити башчысы **Заур Алашев** жыйынуу ая. Россия Президентинде 2014 жылда Федерал Жыйыныуа Пасаниясында бизнес керекти тыйышладан, контролдан эркин этерге айтханы эсертгенди. Надзор органданы ишлерин тордондирип, толтуусуз тинтиле бардырып турганы орунуга жаны мадарлагъа кере кереклиси белгилегенди. КЪМР-ни Башчысы Къабарты-Малкъарны Парламентинде Пасаниясында шендо экономика болумда предпринимательге къолдан келгенича болушурга чакыргъанын да белгилегенди ол.

Былыр а РФ-ни Президентини башламчылыгы бла ол Федерал законга 26-1 номерли статья кийрилгенди: «2016-2018 жылдада гиче бизнеси предпринимателге планна кере къырал эм муниципал контрольну (надзорну) къорууну изамыну юсюнден». Анга тийишликде гиче бизнеси объектилеринде «надзор» каникулла берилгенди. Башчаа айтханда, 2016 жылда 1 январьдан башлап 2018 жылда 31 декабрьге дери тинтилеге кек салынганди, саулуksакълау, билим беруу, жышым ток бла жалчытуу, социал сферада бир-бир предпринимателдан къылганла.

Алай аны бла бирге Федерал закону жашауда бардыргъанда чомбулаулаа чоберге тошеди. Ол а, аны магъналы шарт толташдырылганы бла байламлы. Биогонлюк ушакъда тинтилууну качествонун иглендируу, кеслерини борчларын бет жарыкты толтурган предпринимательни сейирлерин

гъанланы билимизчилери да чырмагъаны белгилегенди. Аны ючюн КЪМР-ни Башчысыны Администрациясында жамауат приёмни ачылганды. Анда уа бизнесменлени кеслерини эркинликлерин къоруулагъа койретиле.

Биогонлюк уа, Уполномоченный шартларына кере, республиканы битеу районларында бла шахарларда жамауат бизнес-омбулсменле бардыла. Ала предпринимательство жаны бла советле киреди. Аланы къаууму кенгергенлей барды, энди ала экономиканы битеу белеумлеринде да болуукъдула, ол санда эм молкада, къурулуш, промышленность, олар а Федерал закону толтурганды жамауат контрольну иглендирууге оиг берилди, деп акъыл этеди Юрий Асфажиев.

Кенешде КЪМР-ни экономика анытыу министри **Рахаланы Борис** да селешгенди. Ол билдиргенча, 2015 жылда предпринимательствону объектилеринде 300 тинтиу бардырылганды. Аладан 445-си планна кере, къалганлары уа андан тышында. Битеу да бирге 303 бузукълукъ ачыкъланганды, 208-си бла байламлы тазирле салынганды. Битеу да бирге уа аны елчеме 10151 минг сом болганды. Муниципалитетде контроль тамамлагъан органа 152 тинтиу бардырылды, битеу да бирге 41 бузукълукъ ачыкъланганды.

КЪМР-ни прокуратурасында федерал законна къалай толтурууланы тинтиу жаны бардырылганды. Административ белеумою прокурору **Къазакъланы Мадина** белгилегенче санда кочуне киргенден бери 5 минг бузукълукъ ачыкъланганын билдиргенди. Молк елени эркинликлерин бузукълукъланы тохатыр мурад бла прокуратураны сайында энци белеумою ачылганды. Анга келген таргышуулаа кере тинтиле бардырылды.

2015 жылда эмда быйлыны алгандан бери, битеу тамамланган мадарлагъа да къырамай,

Къабарты-Малкъар Республикада Промышленный продукция бла сатыу-алууну законсу бардырыуа къажау комиссияны Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны 2015 жылда 14 июльда чыгарылган 101-УГ номерли Указы бла къабыл керюлген къауумна торленуле кийирирге

1. Къабарты-Малкъар Республикада Промышленный продукция бла сатыу-алууну законсу бардырыуа къажау комиссияны Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны 2015 жылда 14 июльда чыгарылган 101-УГ номерли Указы бла къабыл керюлген къауумна торленуле кийирирге:

а) Комиссияны къауумна Р.З.Абдулхаликовну Федерал эмда Фотосанитар надзор жаны бла федерал службаны Къабарты-Малкъар Республикада Управленийыны башчысын - къошарга;

б) Комиссияны къауумунда И.Н.Воронковну, В.М.Тисленковну чыгарырга;

2. Бу Указ анга кел салынган конден башлап кочуне киреди.

Ю.КОКОВ
Нальчик-Шарк, 2016 жыл 24 июнь, №76-УТ

ТАПЛАДЫРУУ Тырнауузда жолну жангыртадыла

Тырнауузу ичи бла барган федерал жолга тынгылы ремонт тинтиле башланганды. Бу ишчи келечени жууаптылыгы болган «Партнё» общесте бардыра. Объекте не мадар тилгенини юсюнден бизге ушакъаны начальниги Аскер Агирев билдиргенди.

Бу жумушу тамамларга келтирилгенди. Объекте шендо жайырмадан артыкъ адам ишлейди. Биогонлюк эски асфальт кет къыалмай кетерилгенди эмда

Юбилей Акъыл, игилик, озырлулукъ, адеплилик жайычу

КЪМР-ни халкъ жазычуу, Къырал премиясыны лауреаты Тёппеланы Алимге бу конюле 80 жыл толлукъ эди. Ол Кенделен элде тууганды (1936 ж.), кенденчолукно азабын сынамган төлөгенди. Школну Кыргызстанда бошаганды. Анда окуй тургъанда окуна къыргъыз тилде назмулары басмалангандыла.

Тууган журтха къайтхандан сора шахтада урунганды. Кеп да турмай, «Коммунизмге жол» газетте ишлерге келеди (1957 ж.). Ызы бла ол Москвада М.Горький аты Адабият институтха киреди. Анда окуй, Шелкин аты театр училищеге малкъар студияны студентлерине ама тилден бла адабияттан дерсле бергенди.

Литинститутну бошагандан сора да ол газетни редакциясында ишлегенди. 1967 жылдан а Гуманитар тинтиле бардырган институтну илеу къуллукъу болганды. 1974 жылда диссертациясын къоруулап, филология илмуланы кандидаты деген даражага жетеди.

Адабиятха жолу назмуладан башлап, биринчи жыйымдыгы 1959 жылда басмаланганды. Ызы бла аны китаплары Нальчикке, Москвада да орус, малкъар тилдеде чыгарылды. Окуучула «Ташуул», «Азатлыкъ», «Сыйрат келер», «Аттар», «Аттар» эм айтханды романы, повестелери, пьесалары бла шыгарыленди. Аланы бир къаууму башха тилдеге да кечерюленди. Ол кеси да тилманчылык иште аламан юлюш кошханды.

Тёппеланы Алимни юбилейине аталгъан материаллы 2-чи - 3-чю бетлерде окугуз.

ЖЫЙЫЛУУ Сакъатланы жашауларын женгиллендирирге итинип

КЪМР-ни Башчысында Сакъатланы ишлери жаны бла советни жыйынуу болганды. Аны республиканы Правительствоуну Председателини биринчи орунбасары, Советни министры **Мусаев Дадов** бардырганды. Кенешге бир-бир таманстволаны бла ведомстволаны, жержерли администрацияны, «Халкъ фронтну» регион белеумою, Сокурланы битеуроссий организациясыны келечилери къатышхандыла.

Къыянуу адамлы диспансеризациялауу, аланы дарманла бла жалчытуу къалай къурулганыны юсюнден КЪМР-ни саулуksакълау министрини къуллугун толтурган Асанланы Алим билдиргенди. Ол айтханыча, алайланы

редысиз этедиле. Керек болса уа, врачла аланы юйлерине бардыла» - деп белгилегенди Алим Орусбиевич.

Дарманланы юслеринден айтханда, ол республикада льготалары болгандыла деп 22 аптека ишлегени билдиргенди. 18 пункта инвалидлеге наркотик эмда психотроп дарманла хакъсы бериледи.

Кенешде КЪМР-ни урунуу, иш бла жалчытуу эмда социальный къоруулауу министр Тубейланы Альберт да селешгенди. Ол инвалидлени эркинликлерини юслеринден

КЪМР-ни Парламентини пресс-службасы.

СОКЪРАНЫУ Эрдоган кечгинлик тилегенди

Тюркю президентини Реджеп Тайип Эрдоган Су-24 самолет агъзыдырып, россияли пилот елгени ючюн кечгинлик тилегенди. Бушуулу ишден бери жети ай озгандан сора ол Владимир Путинге письмо жибергенди.

«Анда Тюркю президентини Эрдоган россияли аскер самолет чакырылганды сора къураулан халны жузетирге сюйгенини юсюнден билдиргенди», - дегенди журналистлеге РФ-ни Президентини пресс-секретары Дмитрий Песков.

Эрдоган жазганыча, Тюрк Россияны шувухна эмда узакъ болжаллы партнёрна санайды. Анкара аны бла арда халаны бузарга бир да сюймейди. «Россия Федерацияны

самолетин биз иш этип агъызмагъаныбыз, алай мурадтыбыз бир заманда да болмагъанды», - деп женджерди ол. «Биз уллу кюу салып, кесибизге да къоркуу чыгарып, россияли пилотну елгонун сиричхы оппозиционерлерден алгъаныбыз, Тюркге келтирип, аны дин журукыла эмда аскер сый бла асрагъаныбыз», - деп эсертгенди Тюркю башчысы.

«Ол ишчи Россия бла арабды халлаха тийишликде уллу даражада бардыргъаныбыз», - деп ийандырырга жуорешди Эрдоган. «Мен жоюлган россияли пилотну юйоруне бушуу этгенини энтда да бир кере билдирме эмда къайгы сёз берме. Россияли пилотну юйорун биз тюркю юйорден башха

Тарифле Келир айга газыны багъасына къошулулукъу

Келир айдан башлап бизни республикада бир минг кубометр газны багъасы 5251 сом 52 капек боллукъду. Алай аны шендоюу багъасына 126 сом къошулганды. Тийишли оную КЪМР-ни Энергетика, тарифле эмда жашуу журтлагъа надзор этни жауу бла къырал комитетинде этилгенди, деп билдиргенди аны пресс-службасындан.

Газификация программаны финансла жаны бла ондуруу умунда предприниматиле бла организацияла бир минг кубометр газны хайырлангандары ючюн алга белгиленген тарифни юсюнде дагыда 107 сом 69 капек телерикди.

Бизни корр.

Жазылуу-2016 Бир-бир номерлени жыйып окуна турама

Газеттирини даими алама, бошдан аякъ окулду да чыкма. Кеси тилебизде басмаланы, «Заман» магъналы башха атыбыз жокуду. Ал хар конден туу элерибизде, республикада, къырада, дуняда да бола турган жингылкъланы, торлеуилени, мурадланы юслеринден билдиргенлей турды.

Аны бетлеринде халкъыбызны бурунну заманына келерге келерге дери кеп сайлау хар сарфха урулады. Адет-ғаденде башлап юс кийилмеге, ашарыкъларга дер. Сёзсөз, ала окуучуну эски кеслерине бурмай къорыкъ тийюле. Сора согъылсанса, этелменсе кыюлбай бил тарыхыбыз, культурабыз барды деп.

«Заман»да тошадан къалангандан эски журтларыбыз, къалларыбызны сураттарын да кере турбай. Бурунну, текшире болгандан замандан толлу кичине аламы къалай бла да ишлеялген боулу деп сейр этсе.

Изданида эски суратла да басмалана турдыла. Аны да жаратма. Сурат замонны къозгосуда. Алаагъа къорай, жоз жыл неда ондан да алгъанда ата-бабаларыбыз къалай аруу, тизгини адамла болганыларын кёрюп, энта бир кере къууанма.

Алай каларуну, суратлар болгандан замандан иш жыйн турама. Бош замандыда догъды кыстарып окуйма. Бизни тарыхыбыз, культурабыз, айтханыча, бек байды. Биогонлюкде да ашхы, юлөгте тийишли къызларыбыз, жашларыбыз бардыла. Биз аланы билдирге, ала бла этелмендирге керектеби.

Милетибизде уллу жарсыуладан бири - жаш телье эленинде аялмай болганды. Эки жыйырма жыллардан сора къатан аймай, эгер бармай турган жашларыбыз, къызларыбыз кеп

Ала бла жолугул, юйдегли болмагъанларыны сыйталарыны боши неда болганын билли, билдире тураргыз, адамлаага бир билерини аныларга себелил этерге эдигиз.

Танышууга да с бурругъа тийишлиди. Кертиди, шендо онгла кепдоле: телефонуу. Интернетни да хайырланганды. Алай газетибиз да бу ишде кесича энг эте ити эди. Сора алгъоракъларда «Азаттык» рубрика бла таулу къыламы сураттарын чыгарып турганды. Арт къазуе уа не ксе да аны къоуп турарсыз. Жонгидан боллосогъыз, келени ырыз этеркиз.

Билай алып айтханда уа, изданиыбыз къураулагъаны, жарашдырылганы, магънасы бла да республикада бир газетден ортка къалмайды. Суу болуугу, аны кон сайын чыгарып турганды. «Заман» халкъыбызны сауыгъасыды. Хар таулу анга ие болсун.

АБШАЛАНЫ Магомат,
физика-математика илмуланы доктору, профессор, РАЕН-ни академиги.

Уллу жазычу, фахмуу драматург,

Төппеланы Алим тууганлы - 80 жыл

Ыспас

Аны кьайда да даражасы бийикди

Янкын орта школундан сора бир ауук заман «Коммунизмге жол» газетде ишлемей. Анда уа огурулу, келбетли, жарык тиштуруу бла шашырай болама. Ол коркорууду, мен а - подчитчик.

«Тырнарга» кирешеними көрүп, жаным ауруду, келюмо коюду, аны билген Аллахды. Жабиланы Фатим танышдырды баш иеси

уста юристе бла бир сатыр-дачама...
Жазуучулуга а эсимде Алтай орус, тау тилде да бир затчыкыла аягузу келиши-дирге, кырашдырырга кюрегеней турама.

Алимини хайырындан билеме жазуучулукка юйреткен Москвада М. Горький аты Адабият институт болганын. Ары окуркыга кирир

песалары аны атын битеу-улуу кыралга баям этеди-ле. Аллага кере салынган оюнула у Совет Союзу, Россия да миллет театрлары араларында эришюлде биринчи жерле ала-ала тургандыла.

Дайхылык чыгарма-чы көп кыйынлык, узуулук, азаплык сынагын асе да, келбетлигин, жюрек жарыктыгыын, би-

кере, жаны кибик көргөн миллетти тил, жашуу, турмуш, тарых жолун ачыклаган энциклопедиясы десеб, баям, этюоричке эшен-дем, сабыр, кырашты.

Ол көп жыл Кзабарта-Малкыры Жазуучулары союзуу правенини таматарындан бири болганы уа, сэвэсоз, бу бригуиноу атын сау кыралга белгили эттен-дем, сабыр да көпюргөн. Аны Казими, Кысайсыны, Керими, Танзиляны, Толгурланы Зейтуну, Гуртуланы Элданы эм башхаланы юсерирден жюрек, акыл оюму болмагына тереңди кыйматлыды. Алимини сыйлык дерлик киталлары, улпулга буурунгулуладан кыалган эски сөздөлдөн кыралган англыла жыйым-дыгы хар бирбизни жол непереприбидие.

Малкырада, Кырачайда да бир таулу арбаз кыалган болмаз ол бармаган, ол килменен. Төппе улуу фольклор ак-педидинга кыатышканды, кыаллай бир жыр, ийнар, кой, таурук, жомак, элбер, нарт сөз жыйганды. Аны хайырында жазуучуу мита-ппаренда жигитери шатык, ары, халкыда жүргөнүна сөшөлдө өз тилеринде.

Ол жазган чыгарма-лары кырууда кыйратыл-кыйтарыл окутуу тургурун келеди. Аны көчү Кзабарта-Малкырада, Кырачай-Черкесде да бек союдиле, эседе тутханай турадыла бизни бек уллу чыгармачы-лардыбыздан бири Төппеланы Алимини.

Тай төппе...
Бек келди Кавказда.
Бирди жазып бир -
Алим Төппе!

БЕППАЙЛАНЫ Муталип,
КыР-ни Жазуучулары союзуу правенини председатели.

Солдан оңго: Беппайланы Муталип, Алим, Зумакьулланы Танзиля, Атталаны Жамал, Кьулийланы Фатима. Чегемде Кьайсыны юй-музейинде.

Алим бичи. Ол болду мен биринчи көргөн, төбөшөнгөн таулу жазуучу.
Чыгармачылык ишде көп шартка, ишанга башхаладан энчи, жюто көз кырамын, оюмун болуп кереклигин да ол эди тийишисинча аныплаткан... Мен а бу уакытта өз жолуу табалмай, эклими, агуманлык акылдымы, эсимди бийлеп турганымда. Бирде самолётуму жерге кюндурган лётчикке ушатама кесими, бирде торло-торло кырашдырган симпозиумла кырашдырган физикге, не уа хар ким багылаган

ючюна а бек уллу эришюлдөн, конуруладан өтөргө тошеригин, ол кеси анда окуп кыйатханы да. Эки-юч сөз бла айтканды, сау болсун, аны бек уллу кыйыны барды мен жазуучулук жолуу сайлаганында, бу ишде жергиин тапканында да.

Төппеланы Магометни жашы Алим Кзабарта-Малкырыны, Шимал Кавказны да бек уллу жазуучуларын, драматургларын, алимлеринден бириди. Аны «Намыс», «Сени жарыгынт», «Коммунист», «Жолдо тоштен таш», «Азал жол», «Артулай» эм башка

лимге жан атыуну, сойген миллетине кертичилигин бир заманда да тас этмегенди. Кьулийланы Кысайсы, Алим Кешюк, Расул Гамзатов, Зумакьулланы Танзили, Евгений Долматовский, Евадим Дементьев, Олжас Сулейменов, Мустай Карим, Давид Кугультинов, Толгурланы Зейтун, Эльберда Мальбахов бек багылагандыла, сойгендиле бизни фахмуу жерлешибизни.

Алимини «Ташуулу», «Азатлык», «Сыйрат көпюр», «Адамны ичер суу», «Туптур Геуюно көпюрю» деген киталлары, мен оюм этгенге

ХАЛАЛЛЫК

Культурабызга салган кыйынына алыкка тийишли багга бичилмегенди

Тюбешуно бир кези-уюнде манга, «Жаш кыаламла» биригиноу келюсинде, кимин жазган назму бла чыгарыга керек эди. Жазуучу аны кыала окуганымы жаратып, көп салып тынгалганды. Чыгарманы айтып бошга-анындан сора ол, столда вазаны ичинде турган полени алып, манга сауыгаса берген эди. Андан сора кыаламда дөбөрөмө көллендирген аруу, магьаналы сөзле жазганды. Кертиси бла да, ала адабият бла байлалмы илиу усталкыны сайлауума себеплик этгендиле.

1983 жылда манга бийик билим алгынына шашгылык этген диплому бирге Кзабарта-Малкыра университетини олим совети М. Горький аты Литература институту аспирантурасында окуркыга направление береди. Алай аны юсюне бизде Жазуучулары союздунан кыагыт керек болуп, ары барам. Ол заманда Алим анда секретарь болуп ишлегенди. Ол, мен да алайда турганлай, Москвада сагынылган вузуну приёмыш комиссиясына сөлөшүм, ары окуркыга кирир ючюн кычан, не заманда барырга кереклисин тохтадырады. Экзаменинге хазырларыга жаралуу киталда да берген эди.

Арта аспирантурага киргендиле, ол бек кыуанганды. Мен Москвага жолга атланганда, иш этти, белгили жырчы Жанатайлы Исмайл бла бирге Нальчикде темир жолу вокзалына келген эдиле. Бюгон да аламы жюрек халалкыларына сейрингеней жашайма. Анда окугунан жылла-

1977 жылы февраль айында Хасания эли орта билим берген школуу актоый элинде **КыР-ни халкы жазуучуу Төппеланы Алим бла тюбешуу болган эди. Мен ол кезиуде онучу классда окуганыма. Быйлада чертирге тийишлиди ол заманда китаны магьанасын бла сыйын. Литературланы уа дунияда болмаганын сейрилик адама сунуучу эдик. Ол жыйында Төппе улуу жашууга кез кырамыны юсюндөн айтып, оюмун ачыктып, окуучуланы көп торло сорууларына жууапла берген эди.**

лык: ол пролеткультаны заманында адабиятта кыурагын жарыла барыса да ичиге, байла битуу амалыкчыла деген жазуу жорукну бузганды. Ол адамны кылыгынын, ич дунисаны ауурлугуну, теренигини магьанасы жалаанда аны кылайсызлыгына неда онгулугуна, бийлигине, куулугуна кере болмаганын ачыклайды.

Есеринде, дин ахууланы сыйфатарында да кыурады. **А**лимини бек магьаналы ишлеринден бирине мен «Жаркыктык китабы» деген халарын санайма. Аны бир юзюгюнде, сөз «Улуу Совет энциклопедиясы» юсюндөн берген жеринде, туудугу аппасыны тилге бла анда малкыра-ла дага кыурады.

Алимини бек магьаналы ишлеринден бирине мен «Жаркыктык китабы» деген халарын санайма. Аны бир юзюгюнде, сөз «Улуу Совет энциклопедиясы» юсюндөн берген жеринде, туудугу аппасыны тилге бла анда малкыра-ла дага кыурады.

решгенди. Аны бла байлымы Алим бийлай халар айткан эди: эмика аурудан ауруган адамны халын сар нар ючюн, ол Кырачайга барып, бурунгу кешенеде бек кыалганды. Эрте заманлада ары кыйын ауруганланы ашырып белгандыла. Биз акыл эткенге кере, бу юлго да аны жашуу кертиликке кыаллай бир таптыгынын кергозөди.

Аны чыгармачылыгында дагында бир жангы-

Алим Кучукуланы Зукура бла.

ЗУМАКЬУЛЛАНЫ Танзиля

Къалай ахшыд бу дунияда болганын!

Төппе улу бийик тойлок, не алаша. Халалгыны өз башына жараса, Бек тынчылыкты, бек насыпты болупуред. Таза жаным шижилдене кыруоред. Блонмезед, жюрек ачы, жукусуу, Жаулук эте өз башына фахмуу. Айт, ахшыны амияламы союлеге? Жат теркини эрир бузла тоелле. Чыганаала, полно тырнай, копелле, Кеспери уа чыганаала епелле. Пол чыгыады, жат-жангыдан поллене,

Көгет терек жашайды, көгет бере. Сени да алай бузуу, желни озма кыой. Сени сэвонж - магьаналы, манга той! Адамлыгынын, даражанг да бийикде, Халкыга тынч болкыларча, керекде. Сени келгенге бизге насып колшоге, Кыуанамы, сени таа кенешге. Эркелетип турмаса да кыадырын, Къалай ахшыд бу дунияда болганын! Сени тээюмло, сени акылым, сени алим! Фахмуу улуу, фахмууга уа жоь өлмө! Алай бирде, чыдамай терс тырмаманга,

Асыу излей, кыарымьса да манга? Мен да айтмай аманса деп манганга, Тырмам этпей ачуу берген заманга, Кыажау турдум тозге терлик этгенге, Кырууларга кыаруум да жеткенде... Сана атар ташы манга атыла! Сана жеримде ауума да чапдыла. Тюз жеримде ауума да чапдыла. Сана атар ташы манга атыла! Не этпейм, юйргенемге тээрге, Алай ачы, терликенин эзгерге. Шайыр иши - ахшыланы кыруулау. Епломлюдо кыруур жерде тынгыла!

Жюекке тошюу

Адам улу ёмюрледен бери да суратлау сэвон айтта, аны бла кесине тынгыла билгенлени багылаганды, хурметлегенди. Алай кючлюдо аны ич магьанасы. Кьудурет аллай фахму бергенликке, аны ёсдюорю, айнытып, ол халкына да жарап тургуча эталганла көп болмадыла. Аллай даражага жетгенле уа энчиidle эм хурметте тийишлидиле.

Ёмюрлюк хазна, жарыкк ыз кьойганды

Назмуладан башаганды

КыР-ни Кырал саугысыны лауреаты Төппеланы Алим Кёнделенде тууганды. Халкыбызны зор бла кёчюргенлеринде юйюрки бла Кызыржыстанга тошди. Арта эгерулеринде Көгет ол аны жашауанда эни өз кыойганыны юсюндөн айтканды. Беси келигенге кере, биринчи назмуларда кызыржы тилде анда жазып башаганды.

Эм алгач бура болугура сойюп, медицина училищеге окугуга киргенди. Алай анда эки айдан ары турмай, Көгетге келди. Бючюмлюкден кыраганды, биз ангылайбыз, жашы жолу башка эди. Ол аны излерге, табарга керек эди. Тынчыксыз, ныктыл болган эсе да, тапхан да этпенди. Сайлау да аны алдамгаганды, ботон бийикликке элтенди.

Уруну жолун а 1956 жылда Тызылда кыргызашин кыагын жерден башаганды. Есеринде, дин ахууланы сыйфатарында да кыурады. Алай анда эки айдан ары турмай, Көгетге келди. Бючюмлюкден кыраганды, биз ангылайбыз, жашы жолу башка эди. Ол аны излерге, табарга керек эди. Тынчыксыз, ныктыл болган эсе да, тапхан да этпенди. Сайлау да аны алдамгаганды, ботон бийикликке элтенди.

Уруну чынты, таза, назик сезимди ёмюрледен бери беринген хурметни суратлаганын бек «Сени сойдоом», «Фатимат» дегенча чыгармаларында кербез. Арта, чекирек да жазыды Алим назмула. Болсада аны бирси жоллары - прозасы бла драматурги-

Ташук атпалма

Кыра ала да жазылган белгили романылар («Сыйрат көпюр», «Ташуулу», «Азаттык» эм башкала) халкыбызны кыалгынын, турмушун, энчилигин толуп ачыклайдыла. Кесаматчыла адабиятын баш жоругу жашуу кертиликни суратлауу дей эселе, аны чыгармаларында сойкөмлик бла көрөп болмау, адамлык бла харамлык, кыуанч бла бушуу бир берилген алыша, окуучуну автору суратлауу фикирине өөлөй, кыйматланы юсерирден сагышландырадыла.

«Сыйрат көпюрюн» «... Каркадамы бизни атыбыз деп, чыгарга эди кимни эсе да назмуудан...» деген сөзле бла бошды. Ол чыгармасына акылым Казими сөзлери кирире, миллет кесилгин тас этмегини, аны мындан ары жашау игиге торлене, айный барлыгына таза ий-нимакылыгынын ачыклайды. Роман КыР-ни Кырал премиясына тийишли болганды. Автору - Учан жулдуз» деген пессанасына керек салынган спектакль бла артисттерибиз Север Осветия-Аланияда миллет театрлары «Сцена без границ» деген халкыла аралы фестивалыга кыатышып, диплому алгандыла.

Алимини кысык халпарлары да окуучууга адам уллу не заманда да, кыайсы болумда да намысын, даражасын сакыларга, сатмазга тийишлисини айтдыла. Аны «Кыумьра» деген чыгармасы бюгон жазылган кибикди. Бир элде ёгөн жашыланы Тахири бла Кыумьразы - сыйфатарында ол жазылганы бла бийлини тегешедирди. Жашауда окуучулары, ангылауларында жолга алга берген кези тюбөгенин суратлай, артада жамилге уялгыра тошенин кергозөди.

Аллай бирде, чыдамай терс тырмаманга, Асыу излей, кыарымьса да манга? Мен да айтмай аманса деп манганга, Тырмам этпей ачуу берген заманга, Кыажау турдум тозге терлик этгенге, Кырууларга кыаруум да жеткенде... Сана атар ташы манга атыла! Сана жеримде ауума да чапдыла. Тюз жеримде ауума да чапдыла. Сана атар ташы манга атыла! Не этпейм, юйргенемге тээрге, Алай ачы, терликенин эзгерге. Шайыр иши - ахшыланы кыруулау. Епломлюдо кыруур жерде тынгыла!

Орта Азияны делегациясы бла. Тюрк.

жетиминие, фахмууна кыуана билмегини, зарлыкны уа ол «Ишекли ауру» деген халарында Османни юлго-лорго ачыклайды. Алай а жашууну туугуруу уа угый, кесперине кыуна сабан соргеленге окуана ачыкны неди тутхана болганыны ийнардыла.

Олголю публицист

Төппе улуу журналистикада фахмууну да тийишлиди чертирге. «Коммунизмге жол» («Заман») газетде бир кыауу заманын урунганды. Москвага окургуба келгенин мында коркорту, арта жыллада уа адабият иши болуп турганды.

«Сыйрат көпюрюн» «... Каркадамы бизни атыбыз деп, чыгарга эди кимни эсе да назмуудан...» деген сөзле бла бошды. Ол чыгармасына акылым Казими сөзлери кирире, миллет кесилгин тас этмегини, аны мындан ары жашау игиге торлене, айный барлыгына таза ий-нимакылыгынын ачыклайды. Роман КыР-ни Кырал премиясына тийишли болганды. Автору - Учан жулдуз» деген пессанасына керек салынган спектакль бла артисттерибиз Север Осветия-Аланияда миллет театрлары «Сцена без границ» деген халкыла аралы фестивалыга кыатышып, диплому алгандыла.

Аллай бирде, чыдамай терс тырмаманга, Асыу излей, кыарымьса да манга? Мен да айтмай аманса деп манганга, Тырмам этпей ачуу берген заманга, Кыажау турдум тозге терлик этгенге, Кырууларга кыаруум да жеткенде... Сана атар ташы манга атыла! Сана жеримде ауума да чапдыла. Тюз жеримде ауума да чапдыла. Сана атар ташы манга атыла! Не этпейм, юйргенемге тээрге, Алай ачы, терликенин эзгерге. Шайыр иши - ахшыланы кыруулау. Епломлюдо кыруур жерде тынгыла!

Таркымаз байлык

Дементиги фахмуу болганы адамыбыз тынгалганда аны асылгынын кесине хурмет тарханын белгилеме кыорыкк тойлоуде. Аны бир көре көргөнни окууна насыпна санайма. Ишени юсю бла Огары Малкырыны школуна баргыра тошди. Ары атланган непереприбиди бери эди Алим. Ол сөлөшсө сөзө бла, кылыгы бла бизге юлго болганнай турду. Халкыбызда адамны ким, кыалай болганы жолга чыкканында билгенди, көрюндө деп бошдан айтылмайды.

Чынты фахмуу Аллах аны жүрөтүлүккылагыра бергенине толуп ийканам. Ол зарлыкдан кыоркмаганды, алга бары билгалганды. Алай устаны кыатында жангы фахмуу жашамай кыаламы баям эди. Атамы чыгармаларында кыалай көре эсе да жашууну, анга кыалай сойюне эсет да, уланы Хызырын суратларында да керёбиз табыгьыла сойкөмликни, терби магьаналы философияны.

Жаркыкыга, ёмюрлюк тойлоодо адам уллу. Алай а жазуучулар, суратчыны да кызырндан ёчюмлектик, ёлмөксюз хазна, жарыкк ыз кыалганды. Бюгон аламы тынганына, фахмууларын багылаганына ол таркымазлык байлыкдан томблагы кепир төлөпюле колго чыгармай кыорыкк тойлоуде.

МОКЬАЛАНЫ Зукура, кыулауа ёлмөкю редактору. **СУРАТДА** (башында): Алим жуукчулары, төлгери бла. Сол жанындан энчи Аталаны Хусейди.

Сакбатланы жашауларын женгилдендире итинип

Ахыры Аллы 1-чи беттеди.

Тозетиуле библиотекала, культура, жер-жерли самоуправлявения депутатла айыруу, КЪМР-де референдум, республикалы Парламентте сайлаула бла байланы законна кыйрылгандиле. Конвенцияны болумларын жашауда бардыр мурат бла толтуруучу власть органдарына федерал закон эмда КЪМР-ни бытыр кыял берюлген право актыры кыялай жалчытылганын тинтиую юсюнден буйрукча чыгарылгандыла. Оли ишини Байыл ноябрда бошарга белгиленгенди. Законла да инвалиде бла байламла эвалгените битеу тозутиуле бла КЪМР-ни Урунуу, иш бла жалчытуу эмда социальны кыоруула министрствосуна сайтаңда шагъейрейлеирге болукчуду.

РФ-ни Урунуу эмда социальны кыоруула министрствосу «жол картагъа» кере 2017 жылда тамамларга бла белгиленген ишлени «Доступная среда» деген республикалы программага кыошарга буйрукча белгиленгенди министр. – Биз инвалиде керекли объекте-ле бараларча эмда жумушларын тамамлаярча онгла кыуар мурагта ведомствола аралы ишчи кыуаму кыруу-ну дурус керегинче. Буюн-люкде «жол картагъа» кере мадараны планлары республиканы жети районунда жарашдырылгандыла эмда кыдабыл этилгенди. Аллай «жол картагъа» дагъ-

ыда Билим берюу, илму эмда жаш тейюну ишери жаны бла министрствода. Культура эмда Спорт министрствода, Транспорт эмда сыяк жаны бла кыярал комитетде да хазырдыла. Урунуу, иш бла жалчытуу эмда социальны кыоруула министрстводо толтуруучу власть органдары, жер-жерли самоуправлявения органдары эмда социальны учреждениланы сайтарында кезлери иги кермегенге эчи программала болганларын бла кыалганларын да тинтенди. Мындан ары да анга кез-кыулак болганыла турлукчуду.

«Доступная среда» программа кыялай толтурулганын оюонд билим берюу эмда сыяк сакълау эмда башка министрстволаны келечилери толтуруула белгиленди. Урунуу, иш бла жалчытуу эмда социальны кыоруула министрствону учреждениланында анга кере тамамланган ишлере федерал закон республикалы бюджеттен 6710,0 миң сом кыоратылганды. Ол санда инвалидени жашуу магъаналы объектирин карталары жарашдырылганды, аланы реабилитацияландырыула керекли техника алынганды, социальны жумушла бла кыореген коммерциялы болмаган организацияла семинарла кыуарылганды. Инвалидени халкъла аралы конялери аталып «Акъ гулол такъ» деген декада эмда аллай талай иш бардырылганды. Спорт министрстводан

билдиргенлерине кере уа, Сабий-жаш тейю спорт-адаптация школга субсидия халда федерал эмда республикалы бюджеттен берилген 5 426,9 миң сом толусунай хайрыланганды. Анда кыуануу сабийге тышында тренажерла бла спорт шахчык кыуарга белгиленди.

Республиканы битеуле билим берген организацияларында инвалидени окутурга федерал бюджеттен 21083,4 миң сом, республикалы бюджеттен 9035,74 миң сом белюнгенди. Ол ахчага пандусла, белгиле, ухчаламазча затла, болуш-лукну чакырырча кнопкала, энци окууу, реабилитация эмда компьютер оборудованиени алынганды.

Кезлери иги кермегенге, кыуаклары осал этгенге телепрограммаланы кыаралыяр ючюн, республикалы бюджетни ахчасына «Къ-барты-Малкъар» ВТК-да телеканалга энци оборудовани алырга деп кыярал келишим этилгенди. Бусагъатда ол сынала турды. Федерал бюджет ахчасына уа «КР» ВТК телеканалда да аллай жумуш тамамланлыла турды.

Республиканы библиотекаларында да тиийши мадарла этилгенди. Суратлау искусстволаны А.Ткаченко аты музейинде, Т.Мальбахов аты Миллет библиотеканда, Сокулурланы республикалы библиотекасында, Мечиланы Казим аты Жаш тейю библиотеканда бла Б.Пачев аты

Сабий библиотеканда пандусла, таянырча керекле салынгандыла, эшиклер келтирилгенди, иги шитмегенге энци компьютерле алынгандыла. Саулук сакълау учреждениланында да аллай иш бардырылды: мобил телефондо регистратурада адамны айтканы эшитилрича установка, энци информацияны система, мекамланы тышларында, ичлеринде да ухчаламазча лентала салынгандыла, башка мадарла да этилгенди.

«Халкъ фронтун» регион блокомо билдиргенге кере, аны ишчи кыуаму социальны объекте инвалиде талпыкыга не зат этгенлерин тинтенди эмда ол жаны бла хал аман болмаганын ухташдырылганды. Аны бла бизге кемчиликлени да эсте-мей кыалмагандыла, аланы кыска заманын ичинде кетериге керек болукчуду. Бусагъатда «Доступная среда в КЪР» деген программа жарашдырылганды (2015-2020 жылга). Анга федерал бюджеттен 24461,4 миң сом белюрге белгиленди.

Жыйылуу ахырында Мурад Алиевич толтуруучу кыярал власть органде эмда жер-жерли самоуправлявения органдарына кыулак этгенге ол программа толтуруучу хар бири да энци жууаплы болганларын эсертгенди, тиийши буйрукча берип, аланы жыйылуу протоколуна кыошарларын тилгенди.

ХОПАЛАНЫ Марзип.

Биригиулук бла жараула жетишим келтиргенди

Нальчикде «Юность» стадионда билим берюу учреждениланы окуучуларыны арасында аскер хазырлыкдан эришуле бардырылганды. Аланы КЪМР-ни Парламентинде Жаш тейю палата эмда «КЪМР-ни стройболдот федерациясы» жамауат организация кыуаргандыла.

Биз бу жетишимни биригиулюкно, иги хазырланганыны бызын хайырандан болдурганбыз, деп белгиленди Тырнауазуу 6-чы номерли школуну ОБЖ-дан устазы Малкъарукъланы Махти. – Эришуилени аллында уа беш ючюн ичинде аскер сбора бардырылганбыз, ол да бизге буюн бек болушканды.

Эришуиле жаш тейю патриот ниетлеге юйретир, спортну аскер-прикладной тюролереин сейирлерин кыошар, РФ-ни Сауатланган кочерилден кыулак керегтенди. Ала ГТО-ну толтуругандыла. Улуу Ата журт урушу эмда тууган журтубузу тарыхы бла байланы сорулуга жууапла бергенди, сауудтан илишанга эришгенди.

Буюндо бер а жаш адамла аскер эстафетага буюроренди. Ала «жаралы» болган нёгерлерин чыгарырга тюшгенди. Андан сора да, ала стройбол керюлден, автоматдан, снайпер шукохдан, пулемитден сюелил эм жатып жеринден төпмеген эм тепген илишанга атыдырылгандыла. Дагында жаш аскериле гранатала атып да эришгенди.

Командабызга уа 9-10 классланы окуучулары Занкишланы Марат, ол капитаныбызды, Аппайланы Замир, Жеттеланы Шамил, Аккъланы Мухаммат, Гапполаны Амир киргенди. Аланы барсыны да спортну аскер-прикладной тюролеринден уруу сынаулары барды. Аллай бла бу тырнауазучулары быыл жангыз жетишимлери туюлду, ала районда «Зарницада» биринчилик алындыла. «Победа» эришуилени республикалы буюндо уа ючюнчюле болган эмде.

Анатолий ТЕМИРОВ.

ЖЕР-ЖЕРЛЕДЕН ХАПАРЛА

Элпеле жерлелерине эсгермени кеси ахчаларына сюейдиле

Сопдланты атлары аз-аздан унутула баралды. Аланы жигитликтерини юсюнден жалганда поселканы ортасында сюелген темир «аскерчи» эсте салады. Ала 10 метр бийиклиги болган мемориал асыры эскиден, бир жангы аяу башталганды. Олкт облусту дотацияга кыар тургыны себепли жангыз эсгермени ажа жокчуду.

Аны Муромцево элде жашагъанла кеси ахчаларына ишлере оюу этгенди. Ала эсгермени жангырттырга, анга кыабырча келтириуле юсюнде районну битеу элдеринден фронтка кеткенлени тукумларын бла атларын жарзрга мурат этдиле.

Бусагъатда 800 миң сом жыйылганды. Кырулушча организацияла кибиб, элпеле кеслери да кыошумчулук этдиле. Уруну ветеранлары Павел

Сияк бла Николай Малхичин бирини болуп бир неча миң сом келтиргенди. Игоревка элден ахчылык болмагъан жашуу магъаналы объектирин карталары жарашдырылганды, аланы реабилитацияландырыула керекли техника алынганды, социальны жумушла бла кыореген коммерциялы болмаган организацияла семинарла кыуарылганды. Инвалидени халкъла аралы конялери аталып «Акъ гулол такъ» деген декада эмда аллай талай иш бардырылганды. Спорт министрстводан

Токиону губернатору казна машина бла гачасына баргъаны ючюн кыуагыгъа келеригенди

Токиону губернатору Ёйти Масудоз кыулугъундан бешили болуп кетгенди. Ол халкыны ахчасына юйорюно жумушлары тамамлаярча ючюн, ол санда казна машина бла дагъча баргъаны, жанаурулук ахчага кесине суратла, дарик кыуачла алганы ючюн терселенгенди. Басма аны бешиге квалдыргандан сора, Токиону башчысы алган иш хаксын кыайтарырга сёз бергенди

эмда сентябрде герти ишинде кыярларын тилгенди. Алай атыр кюнде губернаторга 31 миң таргытуу келгени себепли, анга кыулугъундан кетерге тюшкенди.

Ёйти Масудоз мёр болган заманда Токио 2020 жылда жай Олимпиаданы ара шахарына сайланган эди. Жангы башчыга мегаполисини оюналга хазырлаула тюшеркиди. Алай ол губернатор токанда 4 жыл туралымы. Ёйти чыдалмагъанды. Аны аллындагы башчы да политика жумушлагъа деп халкъдан 500 миң доллар жыйганы эмда аны доллар гъаны ючюн кыулугъундан тайдрылганды.

Кыагыгъа катталла цифровиланы онглайды

Кыагыгъа изданила цифровиланы онглап башлагъандыла. Анга «2016 жылда розница рынокну болуму» деген ат бла Американы Гринин шахарында (Коннектикут штатда) бардырылган конгресси эселпери

шагъатлык этдиле. Сёз ючюн, АБШ-да 2015 жылда кыагыгъа катталган 653 миллион сатылганды. Ол а 2013 жылдан сёз 5 процентке кёндю. Быйыл китап тюкенте 2014 жылдан сёз 6,2 процентке аслам сатыу этгенди. Ахыр шартлагъа кере, жыл санлары 18-ден 29-га жетген америкалылары иги кесиги кыагыгъа катталуула кыуагыгъа сюйегенлени билдиргенди.

Беш кыралда- АБШ-ла, Германияда, Словакида, Индияда бла Японияда - бардырылган тинтиле да былай шартла ачыклагъандыла: цифровый литератураны окуула тиктелден терк окууну этили кыаладыла, асламын унутулдыла, окуу тутуп да, эслерин кырууда башка затла бурдалы. Аны себепли цифровый китапш школлада бла университетледе артык хайырлы туюлду.

Бу материалла федерал газетлеге кере жарашдырылгандыла.

СЕМИНАР

Эл молкню жазыуга хазырланадыла

Къашхатауда эл молккени жазуу бла кыошириклени юйретуу жаны бла семинарла бардырылдыла. Ала «Жаш аскериле» урунган жайырма бла эки адам кыагыгъа: цифровый литератураны окуула тиктелден терк окууну этили кыаладыла, асламын унутулдыла, окуу тутуп да, эслерин кырууда башка затла бурдалы. Аны себепли цифровый китапш школлада бла университетледе артык хайырлы туюлду.

гениге кере, районда эл молк жазуу 1 июльдан 15 августга жери бардырылганды эмда жети миңден артык объект эсепте алындыла. Статистика бергенде урунган шартла жыйышдырылдыла эмда ала кыялай хайырлыкъланы билдиклиде. Дагында кыялай бир мал, олу кыятылы болганын, аны баш ишлеген адамла, аланы жыл санлары, билим даражалары эмда эллени инфра-

структуралары, жолла, аланы халлары да жазылдыкыдыла. Молкле электричество, жылуу, суу бла кыялай жалчытылганылары, кыялай производствола керек болганлары, эл молк техниканы, машиналары эмда оборудованыны саны, дагында кеп башка затланы эсепте алындыла. Дед билдиргенди Черек району администрациясында.

Люба АДИЛОВА.

БАШЛАМЧЫЛЫКЪ

Дагъыстанны орамларында низамгъа боксчула кыарарыкыдыла

Дагъыстанны оюучулары кеслери ыразлыкълары бла кыуарлган халкъ дужиналаны жыйрга оюу этгенди. Энди орамдала низамлыкъла полицияла бла бирге спортчула да кыарарыкыдыла. Аллай биринчи дужинала жуукъ заманда республиканы Хунзахский районунда ишлен тебрикерди. – Элдеде спортчу жаш адамладан – гёкөфледен, боксчуладан – кыуумла кыуарылгъа тийишдиле. Ала кеслери жашаган тийрелеге ингриликде саягъат онбирге дери кёз-кыулак болганыла турлукчуду. Ала бла абаданбаркы адам да айларыкыды, тренерлери, – деп билдирдиле районну администрациясы пресс-службасында. – Жаш тейю кесини регионна кереклигин эмда право буюкчулукъланы азайтыуу жаны бла болушлукъ этер онгу болганын

ангыларга керекди. Спортчуладан кыуарлган аллай дужинала жуукъ заманда Дагъыстанны хар шахарында бла элдеде жаратылыкыдыла деген иги кыуум этилгенди. Республиканы оюучуларыны айтканыларына кере, былай спорт кыуаруул кыуумла, адеп – кылыкъ низамга кыарарга борчлудула. Дагыстанда адеп-кылыкъ жанына кыарган полицияны кыуаргага керек болуп турады. Ахыр жылда паркида сюйегенича солурга окуна он жокчуду; тасык тийинген жашла бла кызыла, шитиледе олтуруп, кыуачкылашадыла, упталашадыла, ичгини да кыуларындыла туткхалы, кишиден уялмагъанлай. Республиканы жаш тейюсю буулганды. Спортчула болуму тат жанына тюлендирилдыкыдыла, – дейди Дагыстанны

Профессионал бокс федерациясыны башчысы Зайнабалаб Гаджиев. – Бу дужиналаны ишлеринде ити адамланы да кыошарга тийишди. Дужиначыла кеслери да тап сёвше, адетни, Кавказ төрелени юсюнден тийишликчи эсгерте билриге борчлудула.

«Комсомольская правда».

Юйретиле

Къоркчууланы тыярык дерсле

Жолда жуорюно кыоркчуулукчуу инспектианы 80-жылгынына аталык, ведомствода «ачык эшиклени» кюно бардырылганды эмда школчулары сурталары керемочо кыуарылганды.

Да жоллада кыялай кыуагыгъа болганлары, аладан кыялай сакъланырга кереклисин билдиргенди. Дагында аяк машинадан, роликледен, самокатладан жыйылгъан эм жаралы болмаз ючюн кыялай мадарла этрге кереклисин айтхандыла. Полициячыла кече саягъатталыле авариялардан сакъланырга болушанларына юйретгенди эмда школчулары киимилерине аланы такъгъандыла.

Быйла дагында «Хранители дорог» конкурсу орнотылганлагра грамотала бла сауыгъала берилгенди. УГИБД-ни башчысыны орунбасары кыулугъун толтурган полицияны подполковник Юрий Нагев эмда КЪМР-де МВД-ны жамауат сюветини келечиси Шахмурзаланы Заурбек, хорлагъанланы алгышлай, жаш адамла инспекторла бла танышханлары алага жоллада ачымазга, право низамны сакъланулары бла халкыны арасында ышанчулукну кочерлерге себеплик этгенлерин чертгенди.

Бизни корр.

УЧРЕДИТЕЛЕ: КЪАБАРТЫ-МАЛЪКАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛЬСТВОСУ

Баш редактор
АТТАЛАНЫ Жамал

РЕДАКЦИЈА:
ЖАНГОРАЗЛАНЫ Нахабат
(баш редактору оубасары)
ТЕКУЛАНЫ Хауа
(баш редактору оубасары)
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис (жууалы секретары)
МОКЪЛАНЫ Зуура
(култура буюнмо таматасы)
ТИКАЛАНЫ Фатима (жамауат-политика жашуу буюнмо таматасы)

ТЕЛЕФОНЛА:
Редактору оубасары - 42-63-01.
Баш редактору оубасары - 42-38-21, 40-04-82.
Жууалы секретары - 42-66-85.
Секретариат - 40-93-62, Корректор - 42-63-52.
РЕДАКЦИЈАНЫ БЕЛОМТЕРИ:
Жамауат-политика жашуу - 42-24-02, 42-67-68.
Култура - 42-75-82.
Социальны-экономика - 42-66-73, 40-50-18.
Жангылыкълар эм сюз - 40-96-93, 42-66-71.
Окуучула бла байламчыла жуорюну эм реслама - 42-37-94.
Энци корреспонденттери - 42-68-72.
Тизмачыла - 40-28-97, Бухгалтерия - 42-30-87.
Операторла - 40-28-49, 42-39-65.

Редакция авторла бла кыагыгъа жуоретмейди.
Кюно жамадала редакция этилмейди эм ала артык кыайтарылгандыла.

Газетте басылганын материалла айтылган оюмла редакцияны оюму бла келешиме халкыгъа. Алада айтылган хар зат жууап.

Россей Федерацияны Басманы юсюнде законну тийишликде материаланы авторлары келеси жууапдыла.

Редакция авторлардан 400 гезит тизгинден (машина бла жазылган 5-6 бет) кетипе алмайды.

Газет Басманы эм асламы информацийны эркиндикчи хорууруу жаны бла Кыабарты-Малкъар регион инспекцияла 1994 жылда 14-июньда регистрация этилгенди.

Регистрация номер — Н—0066. Регистр. Анкета - 51532

Газетни басмагъа КЪМР-ни Басма эмда асламы коммуникация жаны бла кыярал комитетини компьютер службасы хазыр эткенди.

Газет «Тетраграф» ООО-ну типографиясында басмаланганды. Нальчик шахар, Ленин аты проспекти, 33

Газетини ислерин тапдыруу ючюн КЪМР-ни почта сызыны федеральны транспортчыла жууапды.
Телефонла: 76-01-28, 76-01-10

Газетини роиннагъа сатыу ючюн КЪМР-ни «Роспечать» акционер обществосу жууапды.
Телефон: 42-69-34

Номерге графикте кере 19 00 сагъатка кюп салынды.
20 00 сагъатка кюп салынды.

ГАЗЕТНИ НОМЕРНИ ЧЫГАРЫШЛА:
Мокъланы Зуура - документал редактор;
Кеченичланы Зульфия - жууалы секретары оубасары;
Зеталаны Лида - (1,4-чю бетле),
Гелаланы Валентина - (2,3 - чю бетле) - корректорла.
Тиражи 2050 экз. Заказ № 920
Багъасы 10 сомду.

РЕДАКЦИЈАНЫ ЭМ ИЗАТЛАНЫ АДРЕСИ:
36000, Нальчик шахар, Ленин аты проспекти, 5.
Телефон почта: 42-60-01
e-mail: uo@mail.ru